

**UCHWAŁA NR LXIV/487/2023
RADY MIEJSKIEJ W MAKOWIE MAZOWIECKIM**

z dnia 28 grudnia 2023 r.

**w sprawie uchwalenia Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Makowie Mazowieckim na lata 2024-2027**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2023 r. poz. 40 ze zm.) art. 4¹ ust.1, ust.2, ust. 2a, ust. 5 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2023 r., poz. 2151 ze zm.), art. 10 ust. 2 i 2a ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2023 r., poz. 1939 ze zm.) Rada Miejska w Makowie Mazowieckim uchwała, co następuje

§ 1. Uchwała się Miejski Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Makowie Mazowieckim na lata 2024-2027 w brzmieniu stanowiącym załącznik do uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady
Miejskiej

**Dariusz
Artur Miecznikowski**

Załącznik do uchwały Nr LXIV/487/2023
Rady Miejskiej w Makowie Mazowieckim
z dnia 28 grudnia 2023 r.

Miejski Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Makowie Mazowieckim na lata 2024-2027

Miejski Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Makowie Mazowieckim jest zapisem szeregu działań, które będą realizowane w ramach zadań własnych, w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, narkomanii i przemocy w rodzinie i problemów związanych z uzależnieniami behawioralnymi oraz używaniem substancji psychoaktywnych, a także integracji społecznej osób uzależnionych na terenie Makowa Mazowieckiego na lata 2024-2027.

Miejski Program określa zadania samorządu lokalnego w obszarze ochrony zdrowia zawarte w Krajowym Programie Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, w Programie Przeciwdziałania Narkomanii, w Krajowym Programie Przeciwdziałania Przemocy oraz w Narodowym Programie Zdrowia.

Profilaktyka obejmuje szeroki zakres zagadnień i propozycji o charakterze profilaktyczno – edukacyjnym przewidzianych dla dzieci, młodzieży i dorosłych mieszkańców miasta, a także do realizacji we współpracy z placówkami znajdującymi się na jego terenie.

Za podstawę do konstrukcji części programu dotyczącego zagadnień Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych posłużyła Ustawa o Wychowaniu w Trzeźwości i Przeciwdziałaniu Alkoholizmowi z dnia 26 października 1982 r. oraz zadania operacyjne zawarte w Narodowym Programie Zdrowia na lata 2021 – 2025 (głównie cel operacyjny 2 – profilaktyka i rozwiązywanie problemów związanych z uzależnieniami od substancji psychoaktywnych, uzależnieniami behawioralnymi i innymi zachowaniami ryzykownymi). Natomiast za podstawę do konstrukcji części programu dotyczącego Przeciwdziałania Narkomanii posłużyła Ustawa o Przeciwdziałaniu Narkomanii z 29 lipca 2005 r. oraz wytyczne zawarte w Narodowym Programie Zdrowia na lata 2021 – 2025 j.w.

Miasto Maków Mazowiecki jest zamieszkałe przez ok. 9 tyś. mieszkańców. Jest organem prowadzącym dla dwóch Szkół Podstawowych, jednego Miejskiego Zespołu Przedszkoli Samorządowych oraz jednego Przedszkola Samorządowego Nr 2.

W celu przeprowadzenia diagnozy zagrożeń społecznych na terenie Miasta Maków Mazowiecki przeprowadzono badanie ankietowe, które objęło trzy wybrane grupy mieszkańców: uczniów Szkół Podstawowych, dorosłych mieszkańców gminy oraz właścicieli i sprzedawców napojów alkoholowych.

Nadużywanie alkoholu jest jednym z najpoważniejszych i najpowszechniejszych problemów społecznych w kraju. Jeżeli chodzi o Maków Mazowiecki, to alkohol jest także najbardziej popularną substancją psychoaktywną wśród mieszkańców, a co za tym idzie również wśród młodzieży. Badania ESPAD pokazują, że 80% uczniów klas 7 i 8 Szkół Podstawowych oraz 92% uczniów Szkół ponadpodstawowych sięgnęło przynajmniej raz w życiu po alkohol. Picie alkoholu stało się zachowaniem powszechnym wśród młodzieży i nie dotyczy tylko tzw. trudnej młodzieży i osób dorastających w rodzinach dysfunkcyjnych. W ostatnich latach wzrósł wskaźnik picia alkoholu przez dziewczęta. Młodzież pije alkohol z powodu: presji otoczenia, ciekawości, trudności radzenia sobie w sytuacjach, gdy są namawiani przez rówieśników. Powodem są także negatywne wzorce prezentowane przez osoby dorosłe. Młodzi ludzie twierdzą, że alkohol pozwala im pozbyć się stresu i zapomnieć o kłopotach w domu i w szkole. Niekiedy robią to na złość rodzicom i nauczycielom. Często takie zachowanie zyskuje uznanie w oczach rówieśników. Alkohol wydaje się im atrakcyjny i mają często przekonanie, że bez niego nie ma dobrej zabawy. Duży wpływ na takie postawy mają reklamy alkoholu (szczególnie piwa). W Makowie Mazowieckim na pytanie do młodych ludzi dotyczące picia alkoholu, twierdząco w Szkołach Podstawowych odpowiedziało 12,8% badanych. Na pytanie, jak często zdarza się im, pić alkohol, 78,6% badanej młodzieży stwierdziło, że kilka razy w roku, 7,1% że raz w miesiącu, a 14,3% sięga po niego raz w tygodniu. W tym wieku nawet niewielka ilość alkoholu jest niebezpieczna, gdyż zaburza procesy rozwojowe. Na pytanie, kiedy ostatnio pili alkohol, 35,7% badanych stwierdziło, że piło go w ciągu ostatnich 30 dni. Najpopularniejszym napojem alkoholowym, po który sięgają, to piwo. Po ten rodzaj alkoholu sięga 64,3% młodzieży, picie wina deklaruje 28,6% uczniów, a 14,3% mówi o wódce i alkoholach słodkich

(likiery i nalewki). Badana młodzież twierdzi, że po alkoholu sięga, aby poczuć się dorosła, w celu pokonania nieśmiałości, aby dopasować się do kolegów i z powodu braku innych zajęć w wolnym czasie. Z całej badanej grupy 2,6% przyznało, że samodzielnie dokonało zakupu w sklepie na terenie miasta.

Jeżeli chodzi o narkotyki, to badanie ESPAD w Polsce pokazuje, że problem narkotykowy dotyczy dużej liczby młodych osób. Do tego dochodzą inne substancje psychoaktywne, takie jak: substancje legalne, leki przeciwbólowe, nasenne, substancje wziewne i bardzo duża ilość środków nielegalnych (narkotyków). Jeżeli chodzi o starsze klasy Szkół Podstawowych i Szkół Średnich, to najbardziej popularne są marihuana i haszysz. Chłopcy częściej deklarują próby używania praktycznie wszystkich substancji poza lekami uspakajającymi i nasennymi. Z tymi lekami częściej eksperymentują dziewczęta. Stwierdzono analizując badania z kilku ostatnich lat, że odsetek uczniów sięgających po „dopalacze” uległ zmniejszeniu. Na przestrzeni czasu zmienia się „popularność” poszczególnych substancji. W Makowie Mazowieckim, w Szkołach Podstawowych 89,1% badanych powiedziało, że nie korzysta z żadnych środków psychoaktywnych a 0,9% przyznało się do eksperymentowania z narkotykami. W dalszej wypowiedzi przyznali także, że korzystali z nich w ciągu ostatnich 12 miesięcy. Wszyscy wskazali na marihuanę. Młodzi ludzie twierdzą, że powodem sięgania po narkotyki jest chęć dopasowania się do kolegów, chęć zapomnienia o kłopotach w domu i w szkole. Część twierdzi, że przy nich dobrze się bawi, a niektórzy, jako powód podają brak innych zajęć.

Jako uzależnienia behawioralne rozumiemy powtarzanie lub wykonywanie tych samych czynności lub grup czynności. Powtarzanie czynności wywołuje najczęściej pozytywne uczucia u osób z uzależnieniem behawioralnym (przyjemność, euforia, ulga). Do najczęstszych uzależnień behawioralnych zalicza się uzależnienie od Internetu, hazardu, gier komputerowych, telefonu komórkowego, telewizora, seksu, opalania się, zabiegów medycyny estetycznej, jedzenia, troski o sylwetkę, odchudzania się, ćwiczeń. Notoryczne powtarzanie tych zachowań można uznać za uzależnienie behawioralne. Specyfiką tego uzależnienia jest to, że osoba uzależniona nie jest w stanie opanować powtarzania danej czynności. Są to często zachowania natrętne, niekiedy o podłożu nerwicowym i destrukcyjnym. Osoby dotknięte uzależnieniem behawioralnym wykazują podobne objawy jak osoby, które są uzależnione od substancji chemicznych. W obu przypadkach występuje nadmierna potrzeba zaspakajania określonej potrzeby oraz utrata kontroli. Pomimo tego wiele uzależnień behawioralnych jest społecznie bardziej akceptowanych lub uznanych za normę, dotyczy to: pracoholizmu, czy uzależnienia od diet i odchudzania. Jeżeli chodzi o młodsze dzieci, to najczęściej mają nadmierną potrzebę korzystania z telefonu komórkowego, ćwiczeń fizycznych, Internetu i gier komputerowych.

W Makowie Mazowieckim zapytano dzieci o spędzanie wolnego czasu, 60,7% badanych uczniów mówiło o spędzaniu go z przyjaciółmi, 35% z rodziną, 25,6% gra w gry na komputerze lub na konsoli, 33,3% korzysta z telefonu komórkowego, a 23% z Internetu, 8,5% robiąc zakupy, 28,2% uprawia sport, 15,4% dzieci w wolnym czasie się uczy i 13,7% czyta książki. Na pytanie, które z tych czynności są wykonywane przez nich najczęściej młodzież wymieniła: grę na komputerze, serfowanie po Internecie lub rozmawę z kimś przez telefon. Wyniki badań wskazują, że największym problemem dzieci i młodzieży ze Szkół Podstawowych jest uzależnienie od Internetu.

Przemoc domowa, to jednorazowe lub powtarzająca się działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste osób najbliższych (art. 115 §11 kodeksu karnego)

Pytani uczniowie, czy kiedykolwiek byli świadkami przemocy stwierdzili, że grupa 31,6% padła ofiara przemocy ze strony swoich kolegów i koleżanek. Niektórzy badani zaobserwowali zjawisko przemocy na terenie miasta, raz w miesiącu 25,6%, kilka razy w miesiącu 14,5%, w tygodniu 21,4%, a bardzo często (kilka razy w tygodniu) 5,1% badanej młodzieży. Najczęstszą formą przemocy wśród młodzieży, jest przemoc psychiczna (przeklinanie, wyśmiewanie, przezywanie). Zdarza się także: bicie, kopanie, szarpanie.

Dorośli mieszkańcy Makowa Mazowieckiego

Przebadano grupę 105 osób (w tym 91% to kobiety, a 9% mężczyźni). Według tej grupy najpoważniejszym problemem jest przemoc domowa 70,6% badanych, picie alkoholu przez młodzież 65,9%, problem alkoholowy dorosłych 62,4%. Wskazywali także na problem z narkotykami i dopalaczami, na przemoc, agresję na ulicy, spadek stopy życiowej i bezrobocie. Jako ważny problem wskazali sytuację mieszkaniową, zły stan zdrowia społeczeństwa oraz kryzys wartości moralnych. Mieszkańcom miasta zadano pytanie dotyczące palenia papierosów, do palenia przyznało się 42,4% badanych.

Jeżeli chodzi o problem z nadużywaniem alkoholu, to 42,2% osób zadeklarowało abstynencję, okazjonalnie alkohol pije 49,4% badanych, a 1,2% sięga po alkohol częściej niż raz w tygodniu. Najczęściej pity alkohol, to piwo, następnie wino i wódka. Po alkohol sięgają głównie dla towarzystwa 55%, bo lubią jego smak 14%, aby się lepiej bawić 9,8%, w celu złagodzenia stresu 8,2%, alkohol pomaga zapomnieć o problemach 8,1%, a 16,4 wskazywało na inne powody.

Narkotyki w środowisku lokalnym, większość badanych w Makowie Mazowieckim osób dostrzega w narkotykach poważny problem, 87,6% uważa, że zazywanie narkotyków jest szkodliwe dla zdrowia, 1,2% uważa, że zazywanie narkotyków i dopalaczy nie jest szkodliwe dla zdrowia i grupa 4,7% nie ma zdania w tym temacie. Wśród pytaných 4,7% stwierdziło, że zdarzyło im się używać narkotyki lub inne substancje psychoaktywne. Wskazywali oni na marihuanę 10,5%, amfetaminę, heroinę, oraz grzybki halucynogenne i haszysz, a także na LSD i ekstazy. Osoby deklarujące przyjmowanie narkotyków twierdzą, że robią to rzadziej niż raz w miesiącu 2,6%, a codziennie 5% badanych. W tym 24,7% wie, gdzie szukać pomocy w przypadku takiego uzależnienia.

Uzależnienia behawioralne wśród dorosłych mieszkańców miasta – uzależnienie od konkretnych zachowań, często wykonywanych w sposób kompulsywny, a osoba uzależniona nie jest w stanie samodzielnie zapanować nad potrzebą ich realizowania.

Bardzo często uzależnienie behawioralne jest ucieczką przed problemami codziennymi:

- dorastaniem w rodzinie dysfunkcyjnej,
- wypaleniem zawodowym,
- doświadczeniem przemocy fizycznej lub psychicznej,
- stresem związanym z brakiem akceptacji społecznej.

Także często przyczyną jest chęć bycia akceptowanym przez społeczność i strach przed odrzuceniem. Osoba dotknięta takimi zaburzeniami odczuwa bardzo silną potrzebę wykonania danej czynności, w przeciwnym razie jest nerwowa, rozdrażniona, może odczuwać niepokój i lęk. Taki człowiek może zacząć zaniedbywać codzienne obowiązki i relacje z bliskimi. W przypadku uzależnienia behawioralnego konieczna jest psychoterapia, która pomoże uzależnionej osobie zwalczyć silne pragnienie wykonywania danej czynności i wygrać z nałogiem.

Dorośle osoby w Makowie Mazowieckim zapytane, w jaki sposób spędzają wolny czas wymieniły, że 50,6% spędza go z rodziną i przyjaciółmi, 30,6% na zabawie z dziećmi, 32,9% wybrało wycieczki i spacer, oglądanie telewizji 30,6%, sport uprawia 15,3% badanych, 15,3% robi zakupy w Internecie, 10,6% chodzi do kina i jeździ do teatru, 11,8% wolny czas spędza w mediach społecznościowych, a 5,9% gra w gry na komputerze. Badani wskazali, że najczęściej uzależniają się od Internetu 87,1%, od gier 67,1%, korzystania z telefonu komórkowego 72,9%, od pracy 34,1%, zakupów 37,6%, jedzenia 36,5%, seksu 37,6%. Jako główny powód wskazali ucieczkę od rzeczywistości, szybkie tempo życia, potrzebę odprężenia, poszukiwanie „szybkiej przyjemności”, a także ciekawość i stres w domu i w pracy.

Przemoc – dorosłe osoby ankietowane zapytane, czy kiedykolwiek doświadczyły przemocy ze strony najbliższych odpowiedziały – 21,2% odpowiedziało twierdząco. Większość z nich wymienia, jako najczęściej pojawiające się: wyzwiska, poniżanie, wyśmiewanie i groźby. Ponadto wiele osób potwierdziło, że w niektórych sytuacjach sami byli sprawcami takiej przemocy 8,2%. Badani także odpowiedzieli twierdząco na pytanie czy znają takie rodziny z terenu miasta, gdzie dochodzi do przemocy, 17,6% odpowiedziało twierdząco. Zapytano także, czy czują się w swoim mieście bezpiecznie, 64,7% przyznało, że tak, a 5,9%, że nie czują się bezpiecznie. Natomiast grupa 29,4% wyraziła się, że trudno powiedzieć. Osoby zapytano także, czy znają miejsca, gdzie mogłyby szukać pomocy w sytuacji doświadczenia przemocy, 84,7% wskazało na Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, 29,4% Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, 8,2% na Centra Integracji Kryzysowej, 2,4% na Świetlicę Socjoterapeutyczną, Prokuraturę, Zespół Interdyscyplinarny i Grupy Robocze oraz Placówki Ochrony Zdrowia.

W ramach diagnozy zostało przeprowadzone badanie w 11 wybranych punktach sprzedaży napojów alkoholowych na terenie miasta. We wszystkich tych placówkach nie sprzedawano wyrobów tytoniowych, alkohol nie jest spożywany na terenie sklepów lub bardzo sporadycznie. Pytano także sprzedawców, czy nie czują zagrożenia ze strony osób pijących. 81,8% nie ma takich obaw, a 9,1% nie ma zdanie w tej kwestii. Natomiast częstym zjawiskiem jest widok osób spożywających alkohol w miejscach publicznych.

Jeżeli chodzi o incydenty, do których dochodzi podczas picia w obrębie sklepów, to 72,7% nie doświadczyło takich incydentów, a 27,3% wspomina o takim wydarzeniu. Zapytano sprzedawców o próby dokonywania zakupu alkoholu przez osoby niepełnoletnie, 9,1% stwierdziło, że nie miało takiej sytuacji w swojej placówce, 36,4% twierdzi, że bardzo rzadko, a 35,1% że takie próby mają miejsce, co najmniej raz w tygodniu, a 18,2% uważa, że codziennie.

Ankieterzy deklarują, że sprawdzają dowód tożsamości młodym ludziom, którzy próbują zakupić alkohol lub papierosy. Tak odpowiedziało 72,7% badanych, a 27, % stwierdziło, że nie zawsze tak robi.

W ramach realizacji programu pt. "Zakup kontrolowany", który został przeprowadzony, jako jedno z działań profilaktycznych w mieście w czerwcu 2023 r. i służył min. analizie postaw osób sprzedających napoje alkoholowe oraz postaw społeczności lokalnej ustalono, że w żadnym z kontrolowanych sklepów nie doszło do próby skutecznego zakupu alkoholu przez osobę "nieletnią" na 22 punkty objętych programem.

Ponadto w listopadzie 2023 r. została przeprowadzona planowana kontrola w wybranych sklepach pod kątem przestrzegania ustawy o wychowaniu w trzeźwości oraz prawidłowego korzystania z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych, która nie ujawniła żadnych nieprawidłowości. Powtarzającym się uchybieniem był brak umieszczonego w widocznym miejscu zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych.

W 2023 r. z pomocy Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej skorzystało 15 rodzin, w których stwierdzono problem przynajmniej jednej osoby w rodzinie z nadużywaniem alkoholu.

Do Świetlicy Socjoterapeutycznej przy MOPS w 2023 r. uczęszczało 25 dzieci z rodzin, w których istnieje problem alkoholowy lub inne sytuacje niepozwalające na zaspokojenie wszystkich niezbędnych potrzeb dzieci.

1. Cele programu

Podstawą prawną działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych w gminie jest Ustawa z dnia 26 października 1982 r. „O wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi” (Dz.U. z 2023 r. poz. 2151, gdzie zgodnie z zapisami art. 4¹, ust 1 i 2 ustawy samorząd jest zobowiązany do:

Prowadzenia działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz integracją społeczną osób uzależnionych od alkoholu.

Zadania te obejmują:

- 1) zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu,
- 2) udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie,
- 3) prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii oraz uzależnieniom behawioralnym, w szczególności skierowanej do dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie sportowych zajęć pozalekcyjnych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo – wychowawczych i socjoterapeutycznych,
- 4) ustalanie szczegółowych zasad wydawania i cofania zezwoleń na prowadzenie sprzedaży napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia na miejscu lub poza miejscem sprzedaży oraz kontrolę przestrzegania zasad obrotu tymi napojami,
- 5) wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służących rozwiązywaniu problemów alkoholowych,
- 6) podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów dotyczących reklamy napojów alkoholowych i zasad ich sprzedaży (art. 13 i 15 ustawy) oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego.

Zgodnie z zapisami art. 10 ust 1 – 3 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu narkomanii samorząd gminy jest zobowiązany do:

- 1) Zwiększenia dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych i zagrożonych uzależnieniem,
- 2) Udzielenie rodzinom, w których występują problemy narkomanii pomocy psychospołecznej i prawnej,

3) Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej oraz szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów narkomanii, w szczególności skierowanej do dzieci i młodzieży, w tym wprowadzenie zajęć sportowo – rekreacyjnych dla uczniów, a także na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo – wychowawczych i socjoterapeutycznych.

2. Warunki konieczne do osiągnięcia tych celów:

- 1) dążenie do ograniczenia i zmiany struktury spożycia napojów alkoholowych oraz do zaprzestania korzystania z narkotyków i dopalaczy,
- 2) dążenie do zmian w zachowaniach i postawach mieszkańców i instytucji w sytuacjach dotyczących problemów związanych z alkoholem i narkotykami,
- 3) budowanie skutecznych form kontroli prawnej i społecznej nad szkodliwymi formami postępowania osób nadużywających alkoholu, używających narkotyki, a także w przypadkach występowania przemocy w rodzinie (Zespół Interdyscyplinarnej),
- 4) zwiększanie skuteczności i dostępności terapii i metod rozwiązywania problemów uzależnień.

3. Realizatorzy Programu:

Realizatorem Programu będzie Burmistrz Miasta Maków Mazowiecki za pośrednictwem wieloosobowego stanowiska ds. Oświaty i Zdrowia.

Jednostki współpracujące w realizacji wspomnianych celów:

- 1) Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej,
- 2) Sekcja Poradnictwa Specjalistycznego i Interwencji Kryzysowej w PCPR,
- 4) Miejska Komisja ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych przy Burmistrzu Miasta,
- 5) Komenda Powiatowa Policji,
- 6) Starostwo Powiatowe,
- 7) Miejskie Placówki Oświatowe,
- 8) Miejski Dom Kultury,
- 9) Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie,
- 10) Grupy samopomocowe AA,
- 11) Inne.

4. Pomoc terapeutyczna i rehabilitacyjna dla osób uzależnionych od alkoholu i narkotyków.

W Makowie Mazowiecki istnieje Poradnia Uzależnień, która funkcjonuje przy Samodzielnym Publicznym Zakładzie Opieki Zdrowotnej (SPZOZ) i jest dostępna przez trzy dni w tygodniu. Ponadto sprawami osób z problemami uzależnień oraz ich rodzinami zajmuje się w mieście także Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (MKRPA), Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej (MOPS), Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie (PCPR).

5. Miejska Komisja ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych przy Burmistrzu Miasta:

- 1) organizowanie posiedzeń Komisji w związku z kierowaniem osób uzależnionych od alkoholu na leczenie w placówkach leczenia odwykowego na wniosek rodziny, MOPS, Komendy Powiatowej Policji (KPP),
- 2) spotkania konsultacyjne w celu: ustalenia sposobu postępowania wobec osoby wzywanej, kierowanie wniosków do Sądu Rodzinnego,
- 3) podejmowanie interwencji w sytuacjach kryzysowych i przeciwdziałanie przemocy domowej,
- 4) kontrole w punktach sprzedaży napojów alkoholowych pod kątem przestrzegania ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi,
- 5) współpraca z Sekcją Poradnictwa Specjalistycznego i Interwencji Kryzysowej, MOPS i KPP i innymi placówkami w Makowie Mazowieckim,

- 6) konstruowanie i omawianie propozycji do programów profilaktycznych,
- 7) szkolenia członków komisji,
- 8) zwrot kosztów delegacji,
- 9) praca w Zespole Interdyscyplinarnym i Grupach Diagnostyczno - Pomocowych.

6. Współpraca z Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej:

- 1) kierowanie osób, które mają problem z nadużywaniem alkoholu do Miejskiej Komisji ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- 2) współpraca związana z przeprowadzeniem interwencji w zagrożonych środowiskach,
- 3) współpraca w ramach Zespołu Interdyscyplinarnego i Grup Diagnostyczno – Pomocowych (zebrania, obsługa administracyjna oraz inne zadania),
- 4) praca z osobami niepełnosprawnymi i wykluczonymi społecznie, które są zagrożone uzależnieniem.

7. Współpraca z Sekcją Poradnictwa Specjalistycznego i Interwencji Kryzysowej przy PCPR.

- 1) realizacja zadań zleconych: profilaktyka szkolna, spotkania z rodzicami,
- 2) pomoc w interwencjach dotyczących przemocy (oferta dla osób dotkniętych przemocą lub podejrzanych o stosowanie przemocy),
- 3) praca z rodzinami osób uzależnionych od substancji psychoaktywnych oraz od uzależnień behawioralnych,
- 4) współpraca w ramach Zespołu Interdyscyplinarnego i w Grupach Diagnostyczno - Pomocowych.
- 5) współpraca w realizacji „Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Makowskim na lata 2019 – 2026”,
- 6) dofinansowanie różnych form rehabilitacji osób uzależnionych po ukończonej terapii w placówkach uzależnień, w tym min. sprzętu rehabilitacyjnego.

8. Propozycje działań profilaktyczno – edukacyjnych, które będą realizowane w formie warsztatów i programów na terenie placówek szkolnych oraz oferty o charakterze profilaktycznym dla pozostałych grup mieszkańców miasta.

- 1) program „Debata”, który przez kolejne lata będzie realizowany w klasach 8 Szkół Podstawowych. Celem programu jest przedstawienie młodzieży prawdziwych informacji o alkoholu i innych środkach odurzających, zburzenie wszelkich mitów na temat wspomnianych substancji oraz wypracowanie własnych sposobów, aby uchronić się od szkód, jakie ponoszą młodzi ludzie z powodu picia alkoholu i używania narkotyków. Program rekomendowany przez Krajowe Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom (dalej nazywane KCPU),
- 2) „Wywiadówka profilaktyczna” – spotkanie z rodzicami w celu omówienia najbardziej nurtujących problemów wychowawczych oraz wyników programu „Debata”,
- 3) ogólnopolskie kampanie społeczne, jak: „Dopalacze - powiedz stop”, „Postaw na rodzinę”, „Przeciw pijanym kierowcom”, „Reaguj na przemoc” oraz „Stop uzależnieniom behawioralnym”. Kampanie te będą w zależności od zapotrzebowania kierowane do całego społeczeństwa miasta, ale głównie do dzieci i młodzieży szkolnej Szkół Podstawowych,
- 4) warsztaty dotyczące różnych aspektów przemocy (przemoc i agresja rówieśnicza, a także przemoc w Internecie oraz wykluczenie z grupy rówieśniczej). Programy te będą przeznaczone dla klas 4 – 8 Szkół Podstawowych,
- 5) program „Unplugged” przeznaczony dla klas 7 Szkoły Podstawowej. Zajmuje się wpływem presji rówieśniczej, nacisku grupy na podejmowane decyzje przez młodego człowieka i uczy, w jaki sposób sobie z tym zjawiskiem radzić. Przekazuje także wiedzę o czynnikach ryzyka związanych z piciem alkoholu i zażywaniem narkotyków i dopalaczy. Program rekomendowany przez KCPU,
- 6) program pt. „Program wzmocnienia rodziny” będzie przeznaczony do realizacji w klasach 6 Szkoły Podstawowej, adresowany również do rodziców uczniów. Koncentruje się głównie na ograniczeniu

używania środków psychoaktywnych oraz zapobieganiu innym zachowaniom problemowym. Program rekomendowany przez KCPU,

- 7) program "Myślę pozytywnie" dla uczniów w wieku 10 - 11 lat. Dotyczy zmiany statusu społecznego dzieci niekochanych poprzez rozwijanie ich zdolności, a także uczenie samokontroli emocjonalnej oraz wzmacnianie poczucia własnej wartości. Będzie realizowany w klasach 4 Szkół Podstawowych. Program rekomendowany przez KCPU.
- 8) warsztaty profilaktyczne dotyczące reakcji organizmu na alkohol i inne substancje psychoaktywne połączone z nauką udzielania pierwszej pomocy przedmedycznej przeznaczony dla klas 6 i 5 Szkoły Podstawowej,
- 9) program profilaktyczny rekomendowany pt. „Cukierki” przeznaczony dla klas „0” oraz 1 – 4 Szkoły Podstawowej. Dostarcza podstawowej wiedzy na temat środków uzależniających oraz zagrożeń z nimi związanych. Rozwija samodzielne i twórcze myślenie, a także pomaga wzmocnić swój pozytywny obraz. Uczy troski o własne bezpieczeństwo i asertywnych zachowań względem nieznanym. Program rekomendowany przez KCPU,
- 10) program Profilaktyczny rekomendowany przez KCPU pt. „Apteczka pierwszej pomocy emocjonalnej” przeznaczony dla klas 3 – 6 Szkoły Podstawowej. Program koncentruje się na uczeniu budowania poczucia własnej wartości i prawidłowej samooceny na podstawie świadomości własnych potrzeb i uczuć,
- 11) warsztaty pokazujące niebezpieczeństwo uzależnienia się od komputera i świata wirtualnego (uzależnienia behawioralne). Zajęcia przewidziane dla klas 4 - 6 Szkół Podstawowych,
- 12) program pt. „Zakup kontrolowany”, w którym zostaje przeprowadzone badanie tzw. (tajemniczy klient), gdzie pełnoletnia osoba, która wygląda bardzo młodo próbuje zakupić alkohol (piwo) w wybranych sklepach na terenie miasta. Sprawdza, czy przy zakupie zostanie poproszona o okazanie dowodu osobistego. Następna osoba biorąca udział w programie wchodzi do sklepu i ujawnia charakter i cel programu. Przeprowadza szkolenie personelu sklepu i zostawia materiały informacyjne. Program będzie realizowany każdego roku na naszym terenie,
- 13) program dotyczący radzenia sobie ze stresem (samoagresja) przeznaczony dla wybranych oddziałów klas 5 – 8 Szkół Podstawowych,
- 14) współpraca ze szkołami ponadpodstawowymi w temacie profilaktyki uzależnień,
- 15) zajęcia profilaktyczno - edukacyjne przeznaczone dla seniorów (np. Uniwersytet Trzeciego Wieku i grupy osób niepełnosprawnych „Słoneczni” istniejącej przy MOPS) poruszające problem uzależnień, zjawiska przemocy oraz wykluczenia społecznego,
- 16) inne propozycje: \np. koncerty, imprezy okolicznościowe dla dzieci, np. „Dzień dziecka” z elementami profilaktyki, festyny rodzinne o charakterze profilaktycznym, jako uzupełnienie programów profilaktycznych (w miarę posiadanych środków) przeznaczone dla dzieci, młodzieży, i rodziców,
- 17) dofinansowanie programów profilaktycznych realizowanych podczas wycieczek szkolnych lub zielonych szkół dla uczniów Szkół Podstawowych.

9. Współpraca ze Świetlicą Socjoterapeutyczną przy Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej:

- 1) sporządzanie diagnozy dotyczącej rodziny każdego dziecka uczęszczającego do Świetlicy,
- 2) realizowanie programów socjoterapeutycznych z dziećmi w Świetlicy,
- 3) tworzenie indywidualnych programów dla poszczególnych grup wiekowych dzieci,
- 4) zakupy produktów spożywczych i przemysłowych dla dzieci korzystających ze Świetlicy,
- 5) zakup wyposażenia pomieszczeń Świetlicy,
- 6) zakup pomocy dydaktycznych, wyrobów papierniczych i gier planszowych,
- 7) organizowanie imprez okolicznościowych, zajęć rekreacyjnych i wycieczek w ramach spędzania wolnego czasu (święta, wakacje, ferie zimowe),
- 8) utrzymanie Świetlicy (opłata za wynajem lokalu, woda, ścieki, gaz, prąd, śmieci, ogrzewanie, monitorowanie obiektu, Internet),

- 9) niezbędne remonty i prace naprawcze w Świetlicy,
- 10) szkolenia pedagogów zatrudnionych w Świetlicy,
- 11) zakup i montaż kolejnych elementów placu zabaw (posiadających atest) na terenie przy Świetlicy.

10. Współpraca z pedagogami szkolnymi:

- 1) opracowywanie działań i programów profilaktycznych dla uczniów,
- 2) współpraca z rodzicami w rozwiązywaniu problemów związanych z substancjami psychoaktywnymi, przemocą i agresją rówieśniczą oraz innymi problemami,
- 3) szkolenia pedagogów i nauczycieli w celu zwiększania kompetencji w dziedzinie profilaktyki,
- 4) współpraca w ramach Zespołu Interdyscyplinarnego.

11. Podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 13 i 15 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela posiłkowego poprzez:

- 1) podejmowanie działań w przypadku złamania zakazu sprzedaży alkoholu nieletnim lub nietrzeźwym oraz w przypadku złamania zakazu promocji i reklamy napojów alkoholowych,
- 2) składanie do organów policji wniosków o wszczęcie postępowania dowodowego,
- 3) występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela posiłkowego.

12. Współpraca z Komendą Powiatową Policji:

- 1) Policja kieruje wnioski wobec osób, u których powtarzają się interwencje dotyczące problemu alkoholowego lub narkomanii do Miejskiej Komisji ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- 2) pomoc w dowożeniu osób uzależnionych do wyznaczonych przez Sąd biegłych w celu ustalenia stopnia uzależnienia od alkoholu,
- 3) interwencje w rodzinach, w których występuje problem alkoholowy, w sytuacjach konfliktowych i dotyczących przemocy,
- 4) udział w pracach Miejskiej Komisji ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- 5) współpraca w ramach Zespołu Interdyscyplinarnego i Grup Diagnostyczno - Pomocowych.

13. Szkolenie Miejskiego Koordynatora ds. Profilaktyki Uzależnień:

- opłaty za szkolenia.

14. Punkt Konsultacyjny ds. Profilaktyki Uzależnień i Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie:

- 1) udzielanie pomocy i wsparcia osobom zgłaszającym się do Punktu,
- 2) zakup materiałów edukacyjnych i wyposażenia,
- 3) pomoc w kierowaniu na konsultacje do Placówek Terapeutycznych dla osób uzależnionych od alkoholu i innych substancji psychoaktywnych oraz innych uzależnień,
- 4) rozpoznawanie przemocy domowej i pomoc rodzinie w ramach współpracy z Zespołem Interdyscyplinarnym.

15. Współpraca z Miejskim Domem Kultury w Makowie Mazowieckim:

- 1) organizowanie programów i korzystanie z Sali Widowiskowej przy realizacji programów o charakterze edukacyjno – profilaktycznym dla dzieci i młodzieży,
- 2) współpraca w organizowaniu zajęć i konkursów profilaktycznych dla dzieci w okresie ferii zimowych i wakacji letnich.

16. Dofinansowanie działań mających na celu promowanie sportu, jako formy alternatywnej służącej zagospodarowaniu wolnego czasu dzieci i młodzieży oraz osób dorosłych, aby uchronić ich przed wchodzeniem w niebezpieczne zachowania i korzystanie ze środków psychoaktywnych:

- 1) finansowanie przejazdów na basen dla grupy osób dorosłych połączone z zajęciami profilaktycznymi dotyczącymi uzależnień, przemocy i bezpieczeństwa seniorów,
- 2) dofinansowanie zakupu sprzętu sportowego,
- 3) dofinansowanie obozów, zgrupowań sportowych na których będą realizowane zajęcia profilaktyczne.

17. Współpraca ze szkołami i stowarzyszeniami:

- 1) dofinansowywanie zajęć pozaszkolnych przeznaczonych dla młodzieży szkolnej, podczas których są realizowane elementy profilaktyki uzależnień,
- 2) dofinansowywanie zajęć pozaszkolnych o charakterze sportowym przeznaczonych dla młodzieży szkolnej,
- 3) dofinansowanie zajęć (warsztatów) dla dzieci i młodzieży szkolnej rozwijającej swoje talenty i zainteresowania, a pochodzącej z rodzin dysfunkcyjnych,
- 4) dofinansowanie szkoleń nauczycieli w zakresie budowania Modelu Wartościowych Szkół® mającego na celu m.in. promowanie wartości i postaw obywatelskich wśród uczniów oraz zapobieganie wchodzeniu dzieci i młodzieży w sytuacje społecznie ryzykowne, a także unikanie kontaktu z substancjami psychoaktywnymi.

18. Zakup materiałów informacyjno – edukacyjnych:

- 1) prenumerata czasopism,
- 2) zakup książek,
- 3) broszury, plakaty, ulotki, płyty.

19. Dofinansowywanie szkoleń członków Zespołu Interdyscyplinarnego oraz programów korekcyjnych dla osób stosujących przemoc domową.

20. Źródła i zasady finansowania Programu.

- 1) środki finansowe na realizację Miejskiego Programu Profilaktyki i Przeciwdziałania Alkoholizmowi oraz Przeciwdziałania Narkomanii na rok 2024 - 2027 pochodzą z opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych „art. 18². Dochody z opłat za zezwolenia wydane na podstawie art. 18 lub art. 18¹ oraz dochody z opłat określonych w art. 11¹ wykorzystane będą na realizację Miejskiego Programu Profilaktyki i Przeciwdziałania Alkoholizmowi oraz na realizację Programu Przeciwdziałania Narkomanii, a także innych gminnych programów, o których mowa w art. 4¹ ust. 2 i 5 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz w art. 10 ust. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii i nie mogą być przeznaczone na inne cele.
- 2) zasady finansowania zadań niniejszego programu określone zostały zgodnie z ustawą o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz ustawą o przeciwdziałaniu narkomanii i Rekomendacjami Krajowego Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom w sprawie realizowania i finansowania Gminnych Programów Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na 2024 - 2027 r.
- 3) wydatki przeznaczone na realizację zadań własnych gminy wynikających z ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz niniejszego programu są ujęte w planie budżetu miasta na 2024 rok w dziale 851 – ochrona zdrowia, rozdział 85154 – przeciwdziałanie alkoholizmowi.
- 4) wydatki przeznaczone na realizację zadań własnych gminy wynikających z ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii oraz niniejszego programu są ujęte w planie budżetu miasta na 2024 r. w dziale 851 – ochrona zdrowia, rozdział 85153 – przeciwdziałanie narkomanii.
- 5) Oplata za zezwolenia, o których mówi art. 9 ust. 1 i 2 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. 2023 r. poz. 2151) dotycząca sprzedaży napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży w opakowaniach jednostkowych o ilości nominalnej napoju nieprzekraczającej 300 ml wynosi 25 zł za każdy litr 100% alkoholu w tych opakowaniach. Środki uzyskane w 50% trafiają do NFZ, a pozostałe do miasta i zostaną przeznaczone na działania związane

z naprawą szkód spowodowanych nadużywaniem alkoholu. Środki w 2023 r. wyniosły 106.406,90 zł (słownie: sto sześć tysięcy czterysta sześć złotych dziewięćdziesiąt groszy).

- 6) Członkom Miejskiej Komisji ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych przysługuje wynagrodzenie w wysokości 150,00 zł brutto (słownie: sto pięćdziesiąt złotych) za udział w posiedzeniach Komisji. Podstawę do wypłacenia wynagrodzenia stanowi podpis członka Komisji na liście obecności z posiedzenia.
- 7) Koszt realizacji Programu Profilaktyki i Przeciwdziałania Alkoholizmowi oraz Przeciwdziałania Narkomanii na rok 2024 wyniesie 356.000,00 zł (słownie: trzysta pięćdziesiąt sześć tysięcy złotych). Na każdy rok 2025- 2027 r. zakładamy podobną ilość środków.

**UZASADNIENIE
DO UCHWAŁY NR LXIV/487/2023
RADY MIEJSKIEJ W MAKOWIE MAZOWIECKIM**

z dnia 28 grudnia 2023 r.

**w sprawie uchwalenia Miejskiego Programu Profilaktyki
i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii
w Makowie Mazowieckim na lata 2024-2027**

Zgodnie z art. 4¹ ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz.U. z 2023 r. poz. 2151) do zadań własnych miasta należy prowadzenie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz integracją społeczną osób uzależnionych od alkoholu.

Zgodnie z art. 10 ust. 1, 2, 3 i 4 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz.U. z 2023 r. poz. 1939 ze zm.) przeciwdziałanie narkomanii należy do zadań własnych miasta.

Ustawa z dnia 17 grudnia o zmianie ustawy o zdrowiu publicznym oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2021 r. poz. 2469 ze zm.) wprowadziła do programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii zadania dotyczące przeciwdziałania uzależnieniom behawioralnym.

Zadania:

1. zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych i osób zagrożonych uzależnieniem,
2. udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, narkomanii oraz problemy z uzależnieniem behawioralnym pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą domową,
3. prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej, w szczególności dla dzieci i młodzieży w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii oraz uzależnieniom behawioralnym,
4. wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych, narkomanii i uzależnień behawioralnych,
5. podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 13 i 15 ustawy oraz występowaniu przed Sądem w charakterze oskarżyciela publicznego,

Realizacja zadań, o których mowa jest prowadzona w postaci Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii uchwalanego przez Radę Miejską.

W związku z powyższym przyjęcie uchwały jest zasadne.

PRZEWODNICZĄCY RADY

Dariusz Artur Miecznikowski